

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Теорії і історії мистецтво	Рік навчання	4
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Нормативна
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестр	7

ІСТОРІЯ МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА ТА ХУДОЖНЬОЇ КРИТИКИ

Семестр 7 (осінь 2021/2022)

01 вересня — 17 грудня

Викладач Осадча Олександра Анатоліївна, кандидат мистецтвознавства, старший викладач

E-mail sandraosadcha@gmail.com

Заняття четвер — 1 та 2 пара (09.50 – 12.20)

Адреса корпус 3, вул. Мистецтв 11

Телефон 057 706-02-81 (кафедра)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи і тільки у робочі дні. Умови листування: 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (скорочено — МХК); 2) в полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_ завдання*. Розширення: *текст* — *dos, docx, ілюстрації* — *jpeg, pdf*. Окрім роздруківок для аудиторних занять, роботи

для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі. Консультування з викладачем в стінах академії відбуваються у визначені дні та години, у разі дистанційного навчання – через Zoom чи GoogleMeet.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Володіння знаннями, сформованими під час навчання на дисциплінах «Історія зарубіжного мистецтва» та «Історія українського мистецтва».

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Білик А., Думасенко С. Мистецтвознавство ХХ ст. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2017.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Додаткові навчальні матеріали зберігаються в електронному вигляді на кафедрі ТІМ ХДАДМ.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Блокнот/зошит для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет, смартфон тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Програми, необхідні для виконання завдань: Microsoft Word або LibreOffice.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою навчальної дисципліни «Історія мистецтвознавства та художньої критики» є формування у студентів уявлення про головні віхи становлення та розвитку теорії мистецтва та художньої критики, центральні мистецтвознавчі концепції, а також розвиток навичок використання набутої інформації в їх науковій та практичній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни є: поглиблення і систематизація знань з обраного фаху; створення відчуття професійної приналежності до обраного фаху на рівні критичного аналізу центральних

методологічних концепцій історії та теорії мистецтв; забезпечення необхідної теоретичної підготовки студентів до професійної діяльності.

КОМПЕТЕНТНОСТІ

Дисципліна «Історія мистецтвознавства та художньої критики» забезпечує низку компетентностей, відповідно до спеціалізації 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

Загальні компетентності):

- Здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність працювати в міжнародному контексті.

Фахові компетентності

- Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.
- Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.
- Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей.
- Здатність проводити аналіз та систематизацію зібраної інформації.
- Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

На підставі набутих компетентностей студент має демонструвати наступні знання та навички:

- Аналізу та обробки інформацію з різних джерел.

- Застосування знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.
- Володіння фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Програма курсу спрямована на вивчення процесів становлення і розвитку мистецтвознавчої думки, проблематики та основних напрямків мистецько-теоретичної діяльності. Дисципліна **«Історія мистецтвознавства та художньої критики»** вивчається студентами 4-го року навчання зі спеціальності: «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво та реставрація». Структура дисципліни у весняному семестрі складається з 2-х змістових модулів Інформативний зміст навчальної дисципліни складається з 10 тем (3 кредитів ECTS, 90 год.). На вивчення дисципліни у **осінньому семестрі** відводиться **90** год. (25 год. лекційних, 20 год. семінарських і 45 год. самостійної роботи).

РОЗВИТОК ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОГО МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА КІНЦЯ ХІХ – ХХ СТ.

Тема 1. Формальна школа мистецтвознавства

Тема 2. Віденська школа мистецтвознавства

Тема 3. Метод іконології у вивченні пам'яток мистецтва

Тема 4. Психологія у інтерпретації художньої творчості

Тема 5. Дослідження масової культури. Соціологія мистецтва

Тема 6. Теорії та практики естетики модернізму

Тема 7. Постмодерністські тенденції розвитку західного мистецтвознавства другої половини ХХ ст.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА

Тема 8. Становлення українського мистецтвознавства як науки на зламі ХІХ-ХХ ст.

Тема 9. Активізація вітчизняного мистецтвознавства у 1920-ті – 1930-ті рр.

Тема 10. Розвиток українського мистецтвознавства від другої половини ХХ ст.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом лекційних та семінарських занять. Самостійна робота студента спрямована на завершення семінарських завдань та закріплення лекційних тем. Зміст самостійної роботи складає пошук додаткової інформації та її аналіз, підготовка усних доповідей за лекційними темами дисципліни. Додаткових завдань для самостійної роботи не передбачено.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є заліки. Для отримання заліку достатньо пройти рубіжні етапи контролю у формі поточних перевірок процесу самостійної роботи. Для тих студентів, які бажають покращити результат, передбачені контрольні питання за темами дисципліни, на які даються відповіді в усному форматі під час заліку (10 балів).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	А	задовільно	64–74	D
			незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	В	незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	С			

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час занять необхідно вимкнути звук мобільних телефонів як студентам, так і викладачу. Вітається власна думка з теми заняття, аргументоване відстоювання позиції. У разі відрядження, хвороби тощо викладач має перенести заняття на вільний день за попередньою узгодженістю зі студентами.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНОСТІ

Пропускати заняття без поважних причин недопустимо (причини пропуску мають бути підтвержені). Запізнення на заняття не вітаються. Якщо студент пропустив певну тему, він повинен самостійно відпрацювати її та на наступному занятті відповісти на ключові питання.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні екзаменів тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю помічено списування, аспірант втрачає право отримати бали за тему і перескладає її під час заліку. Якщо це відбулось в процесі заліку — студенти отримують тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ (1 рік навчання)

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
02.09	1	Лекція	Формальна школа мистецтвознавства	3	-	-
09.09	1	Семінар	Формальна школа мистецтвознавства	3	Доповідь з теми семінарського заняття	
16.09	2-3	Лекція	Віденська школа мистецтвознавства. Метод іконології у	3		

			вивченні пам'яток мистецтва			
23.09	2-3	Семинар	Віденська школа мистецтвознавства. Метод іконології у вивченні пам'яток мистецтва	3	Колективна дискусія з теми	Усно
30.09	4	Лекція	Психоаналіз у інтерпретації художньої творчості	3		
07.10	4	Семинар	Психоаналіз у інтерпретації художньої творчості	3	Обговорення підготовлених есеїв з теми семінарського заняття.	Письмово / Усно
14.10	5	Лекція	Дослідження масової культури. Соціологія мистецтва	3		
21.10	5	Семинар	Дослідження масової культури. Соціологія мистецтва	3	Доповідь з теми семінарського заняття	
28.10	6	Лекція	Теорії та практики естетики модернізму	3		
04.11	6	Семинар	Теорії та практики естетики модернізму	3	Доповідь з теми семінарського заняття	
11.11	7	Лекція	Постмодерністські тенденції розвитку західного мистецтвознавства другої половини ХХ ст.	3		

18.11	7	Семинар	Постмодерністські тенденції розвитку західного мистецтвознавства другої половини ХХ ст.	3	Доповідь з теми семінарського заняття	
25.11	8	Лекція	Становлення українського мистецтвознавства як науки на зламі ХІХ-ХХ ст.	3		
02.12	9	Лекція	Активізація вітчизняного мистецтвознавства у 1920-ті – 1930-ті рр.	3		Усно
09.12	8-9	Семинар	Українське мистецтвознавство ХІХ – перш. половини ХХ ст.	2	Доповідь з теми семінарського заняття	
09.12	10	Лекція	Розвиток українського мистецтвознавства від другої половини ХХ ст.	1		Усно
09.12 - іспит						

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1	Формальна школа мистецтвознавства	10
2-3	Віденська школа мистецтвознавства. Метод	20

	іконології у вивченні пам'яток мистецтва	
4	Психоаналіз у інтерпретації художньої творчості	10
5	Дослідження масової культури. Соціологія мистецтва	10
6	Теорії та практики естетики модернізму	10
7	Постмодерністські тенденції розвитку західного мистецтвознавства другої половини ХХ ст.	10
8-9	Українське мистецтвознавство ХІХ – перш. половини ХХ ст.	30
		100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали		Критерії оцінювання
A	90-100	Студент в повному обсязі опанував матеріал курсу, творчо підійшов до виконання завдань, логічно побудував і фахово виконав усі завдання, надав додаткові варіанти за відповідними темами, продемонстрував здатність до пошуку нестандартних рішень поставлених задач.
B	80-89	Студент добре опанував матеріал курсу, вчасно та якісно справився з усіма поставленими завданнями, творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому зробив декілька незначних помилок.
C	75-81	Студент в цілому добре опанував матеріал курсу, вчасно та якісно справився з більшістю поставлених завдань, достатньо творчо підійшов до виконання цих

		завдань, але при цьому виконана робота мала значні фактологічні недоліки.
D	64-74	Студент не в повному обсязі опанував матеріал курсу, справився з переважною більшістю поставлених завдань або виконав усі завдання на недостатньому професійному рівні, при цьому виконана робота мала значні недоліки (неохайність та запізнення з виконанням, відсутність творчого підходу тощо).
E	60-63	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал курсу, справився з основними з поставлених завдань, але при цьому виконана робота має багато значних недоліків (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, невчасна подача виконаної роботи тощо).
FX	35-59	Студент не впорався із головними задачами дисципліни, тобто не опанував більшість тем курсу, не відвідував заняття без поважних причин, допустив значну кількість суттєвих помилок при виконанні завдань. Про відсутність належних знань. У цьому випадку для отримання оцінки потрібна значна додаткова робота по виконанню усіх завдань відповідно програми курсу і повторна перездача.
F	1-34	Студент не володіє знаннями з усіх модулів курсу, не виконав програми курсу і, відповідно, не впорався з поточними перевірками та не склав диференційного заліку. В цьому випадку передбачений обов'язковий повторний курс навчання.

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента та пропозицію нестандартних рішень задач під час семінарських занять (5), виступ на конференції або публікацію статті за темою дослідження, виконані в межах дисципліни (10). Максимальна кількість додаткових балів: 15.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Адорно Т. Теорія естетики. Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2002.
2. Афанасьев В. Федор Иванович Шмит. Київ: 1992.
3. Базен Ж. История истории искусства: От Вазари до наших дней. Пер. з фр. Москва: 1994
4. Батіг М. Дмитро Крвавич. Київ: 1968.
5. Білик А., Думасенко С. Мистецтвознавство ХХ ст. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2017.
6. Вельфлин Г. Основные понятия истории искусства: Проблема эволюции стиля в новом искусстве. Санкт-Петербург: МИФРИЛ, 1994.
7. Горбачов Д. Український авангард 1910 – 1930-х років. Київ, 1996.
8. Гординський Святослав- митець- поет- перекладач, мистецтвознавець: Статті з мистецтва і літератури, інтерв'ю, листи, сатира, поради, критика. Детройт, 1990.
9. Дворжак М. История искусства как история духа. Санкт-Петербург: Акад. проект, 2001. 336 с.
10. Енциклопедія українознавства. За ред. проф. В.Кубійовича. Наукове Товариство ім. Т. Шевченка . Перевидання в Україні. Т.1-10. Львів, 1993 – 2000.
11. Ідеї, смисли, інтерпретації образотворчого мистецтва : українська теоретична думка ХХ століття. Антологія. Частина перша / Упорядник Р.М.Яців. Львів, 2012.
12. Ідеї, смисли, інтерпретації образотворчого мистецтва : українська теоретична думка ХХ століття. Антологія. Частина друга / Упорядник Р.М.Яців. Львів, 2012.
13. Історія українського мистецтва: В 6 т. Т. 5. Київ, 1967.
14. Криволапов М. Про мистецтво та художню критику України ХХ століття: Вибрані статті різних років. Київ: А+С, 2006.
15. Мистецтво української діаспори. Повернуті імена / Редкол. О.Федорук (голов. Ред.) та ін. Київ, 1999.
16. Панофський Э. Idea. К истории понятия в теориях искусства от античности до классицизма. / Пер. с нем. Санкт-Петербург.: Андрей Наследников, 2002.
17. Попович М. Нарис історії культури України. Київ, 1998.
18. Пучков А. Книга Між навігаційними щоглами. Профілі українських мистецтвознавців. Київ: Дух і літера, 2018.

- 19.Ріпко О. У пошуках страченого минулого: Ретроспектива мистецької культури Львова ХХ століття. Львів, 1996.
- 20.Савицька Л. Художня критика в Україні Друга половина ХІХ – початок ХХ ст.: Хрестоматія: Навчальний посібник. Київ: 2001.
- 21.Свенціцький Іл. Про музеї та музейництво: Нариси й замітки. Львів: 1920.
- 22.Степовик Д. Історія української ікони Х-ХХ століть. Київ: Либідь, 2008.
- 23.Таранушенко С. До питання про архітектуру в творчості Тараса Шевченка. Київ:1959.
- 24.Українська академія мистецтва. Історія і сучасність. Київ, 2002.
- 25.Українське образотворче мистецтво: імена, життєписи, твори (ХІ-ХХІ ст.). За загальною редакцією Голода І. В.Харків, 2012.
- 26.Федорук О. В колі традицій та авангарду. Київ: Абрис, 1995.
- 27.Федорук О.К. Авангард України: поміж Сходом і Заходом (1910-1930-ті роки) // Мистецтво, фольклор та етнографія слов'янських народів. К: Наукова думка, 1993.
- 28.Шмагало Р. Мистецька освіта в Україні середини ХІХ – середини ХХ ст. Львів, 2005.
- 29.Шмит Ф. Законы истории. Введение к курсу всеобщей истории искусств. Вып. 1. Харьков: 1916.
- 30.Шмит Ф. Исторические, этнографические, художественные музеи: очерк истории и теории музейного дела. Харьков, 1919.
- 31.Шмит Ф. Проблемы методологии искусствознания. Львів: 1926.
- 32.Яців Р. Українське мистецтво ХХ століття. Ідеї, явища, персоналії. Львів, 2006.
- 33.Arhneim R. Art and Visual Perception. Berkley: University of California Press, 1974/
- 34.Bakos J. *The Vienna School's Views of the Structure of the Art Historical Process*. Akten des XXV. Internationalen Kongress für Kunstgeschichte. Vienna, 1983. – pp. 117–22.
- 35.Cantor Norman F. *Inventing the Middle Ages: the Lives, Works, and Ideas of the Great Medievalists of the Twentieth Century*. New York: W. Morrow, 1991.
- 36.Gombrich E. *The Story of Art*. London: Phaidons Publishers, 1951.
- 37.Karlholm, Dan. *Art of Illusion: the Representation of Art History in Nineteenth-century Germany and Beyond*. New York: Peter Lang, 2004.
- 38.Kleinbauer, W. Eugene. *Modern Perspectives in Western Art History: An Anthology of 20th-Century Writings on the Visual Arts*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1971.

39. Minor, Vernon Hyde. *Art History's History*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall ; New York: Abrams, 1994.
40. Podro, Michael. *The Critical Historians of Art*. New Haven: Yale University Press, 1982.
41. Podro, Michael. *The Manifold in Perception: Theories of Art from Kant to Hildebrand*. New York: Oxford University Press, 1972.
42. *Research Guide to the History of Western Art*. Chicago: American Library Association, 1982.
43. *The Art of Art History: a Critical Anthology*. Donald Preziosi, ed. Oxford: Oxford University Press, 1998.